

УДК [378. 147 : 796.071.4] : 004-047.22

МЕЛЬНИК Ігор

старший викладач кафедри фізичної терапії, фізичного виховання та біології, ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», вул. генерала Батюка, 19, місто Слов'янськ Донецької області, Україна, 84116

E-mail: igormel64@gmail.com

ІНФОРМАЦІЙНА СКЛАДОВА ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Анотація. В дослідній статті автором зроблено спробу розглянути особливості системи інформаційного забезпечення галузі фізичного виховання. Нова соціокультурна ситуація представлена об'єктивним чинником, який стимулює пріоритетний розвиток національної системи фізичного виховання. Розглянуто проблему формування інформаційної компетенції майбутніх учителів фізичного виховання як складову загальної компетентності. Інформаційна складова є необхідною умовою формування професійно-педагогічної компетентності. Автором виявлено суперечності між реальним зростанням ролі і значення інформації у галузі фізичного виховання та відсутністю нових науково обґрунтованих підходів щодо створення адекватної системи інформаційного забезпечення в Україні. Характеризуються недоліки у професійній підготовці майбутніх учителів фізичного виховання та шляхи їх вирішення. На основі теоретичного аналізу досліджуваної проблеми автором обґрунтовано структуру професійно-педагогічної компетентності майбутнього вчителя фізичного виховання. Автор переконує, що інформаційно-компетентнісний компонент відображає рівень оволодіння студентами навичок застосування інформаційних технологій у процесі навчання, а також динаміку зміни рівня готовності майбутнього фахівця фізичного виховання до застосування інформаційних технологій у майбутній професійній діяльності. Інформаційна складова професійно-педагогічного компоненту полягає, за переконанням автора, в умінні знаходити й опрацьовувати інформацію з різних джерел, володіння інформаційними засобами і технологіями. Доведено, що галузевими ресурсами системи інформаційного забезпечення можна формувати особистість на кращих спортивних традиціях. У перспективі рекомендовано широке застосування інформаційних технологій у системі інформаційного забезпечення галузі фізичного виховання.

© Мельник І., 2019

Ключові слова: професійно-педагогічна компетентність, педагогічний процес, вища школа, фізичне виховання.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Життя людини в інтелектуальному, інформаційно насиченому середовищі, створюваному в процесі розвитку інформаційної інфраструктури суспільства, породжує нові можливості для її освіти. Процес інформатизації освіти сприяє формуванню новітньої інформаційної цивілізації та створює принципово нове освітнє середовище. Особливої уваги набула проблема докорінних змін у системі фізичного виховання, а саме підвищення якості підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання. Тому інформаційна компетентність учителів фізичного виховання, їх готовність до впровадження сучасних інформаційних технологій в системі підготовки фахівців є однією з нагальних проблем освіти.

Навчання та всебічна підготовка фахівців нового покоління можливі тільки за допомогою сучасних методик, заснованих на новітніх досягненнях інформаційних технологій. Вдосконалення процесу професійної підготовки студентів на основі традиційних систем, без сформованої інформаційної культури, не може вирішити проблему оновлення процесу формування професійно-педагогічної компетентності майбутніх учителів фізичного виховання.

Ефективний розвиток фізичного виховання неможливий без надійного інформаційного забезпечення, тому органічною їх складовою має бути формування цілісної системи створення, пошуку, збирання, аналітико-синтетичної обробки, зберігання, розповсюдження, організації доступу користувачів до регіональних, національних і світових галузевих ресурсів задля повного й оперативного задоволення їхніх інформаційних потреб.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Основні положення компетентнісного підходу як фундаменту сучасної освіти досліджували вітчизняні й зарубіжні вчені: В. Бахрушин, О. Безносюк, І. Бех, І. Драч, І. Єрмаков, Е. Зеєр, І. Зимня, Дж. Констант, У. Мозер, О. Плахотнік, О. Пометун, Дж. Равен, Л. Салганік, Л. Сохань, В. Стрельніков, С. Харченко.

Суть, структура, зміст, процеси становлення і розвиток професійних компетентностей фахівців різних галузей знаходяться в центрі уваги таких учених, як Я. Кічук, М. Мруга, Г. Удовіченко. Розвиток педагогічної компетентності є сферою наукових інтересів дослідників, серед яких: С. Бухальська, Н. Василенко, В. Кулешова, О. Набока, Е. Панасенко, І. Трубавіна.

Особливий інтерес становлять роботи О. Андрущенко, присвячені окремим аспектам інформаційного забезпечення галузі фізичної культури і спорту в Україні, фізичного виховання, проблемам інформаційного простору, формуванню інформаційного суспільства, інформаційним підходам в процесі підготовки майбутніх фахівців [1]. Науковцем було зроблено аналіз педагогічних досліджень в області підготовки учителя до професійної діяльності в умовах інформатизації освіти.

Професійна підготовка майбутніх фахівців фізичної культури і спорту, за переконанням Р. Клопова, ґрунтується на структурно-компонентній моделі, що включає мотиваційний, процесуально-діяльнісний та інформаційно-компетентнісний компоненти [4]. Проте проблема інформаційної складової професійної компетентності майбутнього вчителя фізичного виховання ще недостатньо висвітлена у сучасних наукових дослідженнях.

Формування цілей статті (постановка завдання). *Мета* даної статті полягає в тому, щоб на основі теоретичного аналізу досліджуваної проблеми науково обґрунтувати роль інформаційної складової в професійній підготовці майбутнього вчителя фізичного виховання.

Мета визначила *завдання*: визначити особливості формування професійно-педагогічної компетентності майбутніх учителів фізичного виховання в умовах формування інформаційного суспільства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вплив інформаційного простору на формування професійно-педагогічної компетентності майбутнього вчителя фізичного виховання визначається особливим характером його діяльності, а саме необхідністю застосування в процесі професійної підготовки інформаційних технологій. Тому успішність в майбутній професійній діяльності залежить і від рівня інформаційної культури з урахуванням особливостей інформаційного простору.

В умовах тотальної інформатизації суспільства інформаційний вплив на особистість набуває глобальних масштабів, тому це стосується і майбутнього вчителя фізичного виховання, який перебуває в інформаційному просторі. Такий вплив сприяє формуванню інформаційної культури особистості.

Цілеспрямований вплив інформаційного простору на інформаційну культуру майбутнього вчителя фізичного виховання, а також оптимізація майбутньої інформаційної діяльності, відіграє важливу роль в професійно-педагогічному становленні й відповідає потребам сьогодення. В основу формування інформаційної культури майбутнього вчителя має бути покладена ідея інформаційної підтримки кожного предмета, який вивчається.

Надзвичайно важливим є створення інформаційного простору фізкультурної освіти, що може надати можливість вільно користуватися базами даних та знань, підготовлених на факультетах фізичного виховання. Бази даних можуть містити інформацію по новим підручникам, науковим статтям, матеріалам науково-педагогічних конференцій, перспективним розробкам електронних підручників з різних спортивно-педагогічних дисциплін, мультимедійними виданнями, що підготовлені та застосовуються в навчально-тренувальному процесі.

Система підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання має бути зорієнтована у напрямку формування інформаційної культури вчителя, що передбачає розвиток здібностей знаходити потрібну інформацію, впроваджувати її в практичну діяльність, проектувати, створювати, експериментально перевіряти.

На сучасному етапі модернізації освіти інформаційне суспільство розглядається як особливий світ, в якому передбачені свобода самовираження студентської молоді, можливість професійного самовдосконалення засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

Для забезпечення високої ефективності процесу підготовки майбутнього вчителя фізичного виховання існує велика кількість сучасних методів, серед яких найбільш ефективним є використання комп'ютерної техніки. Це передбачає вміння працювати з різноманітними комп'ютерними програмами, що дає можливість викладачам знайомитися з новітньою інформацією через систему інтернет і є складовою інформаційної культури фахівця.

Варто зазначити, що формування інформаційної культури передбачає, крім володіння інформаційними технологіями, і знання традиційних джерел інформації, що міститься в підручниках, монографіях, збірках наукових праць та методичних журналах.

Можливості використання сучасних інформаційних технологій в процесі професійного становлення студентів у педагогічних вишах полягає в створенні інформаційного банку даних, систематизації педагогічної інформації, її оперативному наданні користувачам, аналізі та оцінці результатів педагогічного впливу за принципом зворотного зв'язку.

Висновки. Таким чином, для оцінки сучасного рівня і перспектив розвитку галузі фізичного виховання суттєве значення має знання закономірностей розвитку інформаційного потоку та врахування його особливостей у процесі формування професійно-педагогічної компетентності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Андрущенко О. А. Документний потік України з фізичної культури та спорту: стан і тенденції розвитку. *Вісник Харківської державної академії культури*. Харків, 2001. № 5. С. 197 – 207.
2. Аніщенко О. В. Інформаційна культура педагога. Режим доступу: http://www.rusnauka.com/12.APSN_2007/Pedagogica/20930.doc.htm
3. Ваграменко Я. А. Информационное пространство для деятельности педагога. *Педагогическая информатика*. 2002. № 3. С. 22 – 34.
4. Клопов Р. В. Теорія і практика професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту із застосуванням інформаційних технологій: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Запоріж. нац. університет. Запоріжжя, 2012. 520 с.

Стаття надійшла до редакції 28.06.2019

МЕЛЬНИК Игорь

старший преподаватель кафедры физической терапии, физического воспитания и биологии, ГВУЗ «Донбасский государственный педагогический университет»,

ул. генерала Батюка, 19, г. Славянск, Донецкой области, Украина, 84116

E-mail: igormel64@gmail.com

ИНФОРМАЦИОННАЯ СОСТАВЛЯЮЩАЯ ПРОЦЕССА ФОРМИРОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ФИЗИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ

Резюме. В исследовательской статье автором сделана попытка рассмотреть особенности системы информационного обеспечения области физического воспитания. Новая социокультурная ситуация представлена объективным условием, которое стимулирует приоритетное развитие национальной системы физического воспитания. Рассмотрено проблему формирования информационной компетенции будущих учителей физического воспитания как составляющую общей компетентности. Информационная составляющая является необходимым условием формирования профессионально-педагогической компетентности. Автором выявлены противоречия между реальным увеличением роли и значения информации в области физического воспитания и отсутствием новых научно обоснованных подходов по отношению к созданию соответствующей системы информационного обеспечения в Украине. Характеризуются недостатки в профессиональной подготовке будущих учителей физического воспитания и пути их решения. На основе теоретического анализа исследуемой проблемы автором обосновано

структуру професійно-педагогічної компетентності майбутнього вчителя фізичного виховання. Автор переконує, що інформаційно-компетентний компонент відображає рівень володіння студентами навичок використання інформаційних технологій в процесі навчання, а також динаміку змін рівня готовності майбутнього спеціаліста фізичного виховання до застосування інформаційних технологій в майбутній професійній діяльності. Інформаційна складова професійно-педагогічного компонента складається, як доводить автор, в умінні знаходити і обробляти інформацію з різних джерел, володіння інформаційними методами і технологіями. Доказується, що галузевими ресурсами системи інформаційного забезпечення можна формувати особистість на кращих спортивних традиціях. В перспективі рекомендовано широке використання інформаційних технологій в системі інформаційного забезпечення області фізичного виховання.

Ключевые слова: професійно-педагогічна компетентність, педагогічний процес, вища школа, фізичне виховання.

MELNIK IGOR

Senior Lecturer at the Department of Physical Therapy, Physical Education and Biology, Donbas State Pedagogical University,

General Batyuk Str., 19, Slovyansk, Ukraine, 84116

E-mail: igormel64@gmail.com

INFORMATION COMPONENT OF THE PROCESS OF FORMATION OF PROFESSIONAL AND PEDAGOGICAL COMPETENCE OF FUTURE TEACHERS OF PHYSICAL EDUCATION

Summary. In this article, the author made an attempt to consider the peculiarities of the information support system of physical education. The author attempts to identify contradictions between the real growth of the role and importance of information in the field of physical education and the lack of scientifically based approaches to creating an adequate information support system in Ukraine. In the future, the widespread use of information technologies in the information support system of the field of physical education is recommended.

Keywords: professional and pedagogical competence, pedagogical process, higher school, physical education.

Abstract. Introduction. In this article the author highlights one of the current problems of modern education. This is informational competence of future teachers of physical education. It consists in the readiness to use modern information technologies in the system of training specialists. The author believes that the effective development of physical education is impossible without information support. The system consists of creating, searching,

processing, storing, distributing and organizing access to information resources. It should satisfy their information needs.

Analysis of publications. A. Andrushchenko's work is devoted to specific aspects of information support of the physical education sector in Ukraine. They talk about the problems of the information space, the information society, information approaches in the process of forming future specialists. The scientist made an analysis of pedagogical research in the field of teacher training in the conditions of informatization of education. The work of R. Klopov is also devoted to the professional training of future specialists in physical education. He developed a structural component model. The model includes motivational, procedural and informational and competence components. But the informational component of the professional competence of the future teacher of physical education is not sufficiently covered in modern scientific research yet.

Purpose. The subject of the article is the study of the information-competent component of the training of future teachers of physical education. The theme is the process of forming professional and pedagogical competence. The purpose of the article is to provide a theoretical analysis and scientific substantiation of the role of the information component in the professional preparation of the future teacher of physical education.

Results. The result of the study is the conviction that the information component reflects the level of mastering the skills of information technology in the learning process.

Conclusion. The author concludes that a great importance in the process of preparing a future teacher of physical education is to use the information flow in the process of forming professional competence.

Keywords: professional and pedagogical competence, pedagogical process, higher school, physical education.

REFERENCES

1. Andrushhenko O. A. (2001). Dokumentny`j potik Ukrayiny` z fizy`chnoyi kul`tury` ta sportu: stan i tendenciyi rozvy`tku [Documentary flow of Ukraine on physical culture and sports: the state and trends of development]. Visny`k Xarkivs`koyi derzhavnoyi akademiyi kul`tury. – Bulletin of Kharkiv State Academy of Culture, 5, 197 – 207. [in Ukrainian].
2. Anishhenko O. V. (2007). Informacijna kul`tura pedagoga [Information culture of the teacher] Retrieved from http://www.rusnauka.com/12.APSN_2007/Pedagogica/20930.doc.htm [in Ukrainian].
3. Vagramenko Y. A. (2002). Y`nformacy`onnoe prostranstvo dlya deyatel`nosty` pedagoga [Information space for the activities of the teacher].

Pedagogy`cheskaya y`nformaty`ka – Pedagogical informatics, 3, 22 – 34. [in Ukrainian].

4. Klopov R. V. (2012). Teoriya i prakty`ka profesijnoyi pidgotovky` majbutnix faxivciv fizy`chnogo vy`hovannya i sportu iz zastosuvannyam informacijny`x tehnologij [Theory and practice of professional training of future specialists in physical education and sport using information technologies]. PhD dissertation. Zaporizhia, Zaporizhzhya National University [in Ukraine].

(англійською переклала О. Біличенко – професор кафедри української мови та літератури, доктор наук із соціальних комунікацій, завідувач кафедри української мови та літератури ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»).

УДК 355.237:356.13+796:355.09(081)

МЕЛЬНИКОВ Андрій

кандидат педагогічних наук, доцент, начальник кафедри фізичної підготовки та особистої безпеки, Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького,
вулиця Шевченка 46, м. Хмельницький, 29000, Україна
E-mail: melnikov8080@gmail.com

БАБІЙ Юлія

доктор технічних наук, начальник докторантури, Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького,
вулиця Шевченка 46, м. Хмельницький, 29000, Україна
E-mail: julscorpio@gmail.com

ЧУДИК Андрій

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фізичної підготовки та особистої безпеки, Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького,
вулиця Шевченка 46, м. Хмельницький, 29000, Україна
E-mail: chudykandriy@ukr.net

ШИНКАРУК Віктор

старший викладач кафедри фізичної підготовки та особистої безпеки, Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького,
вулиця Шевченка 46, м. Хмельницький, 29000, Україна
E-mail: v.o.shinkaruk@i.ua

© Мельніков А., Бабій Ю., Чудик А., Шинкарук В., 2019
